JEAN JEROME EN ZIJN TWEE DADEN

door:
PIET VAN GRAVEN.

Zuster Lou ?"

Zacht vragend klonk de stem van den gewonde. Dadelijk wendde de reeds bejaarde zuster zich om.

„Mag ik U straks onder 't theedrinken een verhaal vertellen ?"

„Zeker, mon cher, heel graag zelfs ; als je je tenminste tot dien tijd rustig houdt, anders zal het te vermoeiend zijn. Is 't een mooi verhaal ?

„Neen zuster, 't is maar heel gewoon, maar ik zou er Uw oordeel over willen hooren."

„Afgesproken," zei ze opgewekt, „ga dan nu nog wat slapen," en ze legde een koele hand op zijn brandend voorhoofd.

Gehoorzaam sloot Jean Jerome de oogen en sluimerde in. Geruischloos, toch bedrijvig, bewoog zich zuster Louise door de ruime tent, eigenlijk bedoeld als een soort hulphospitaal achter het front. Het was warm. Als een brandende golf rolde de heete lucht binnen door de wijdopenstaande deur in het houten front der tent en zuster Louise sloot ze weer voor een poosje. 't Was dan altijd nog iets koeler. Met weemoedigen en liefdevollen blik beschouwde ze weer de verschillende zwaar gewonden, haar „garçons", zooals zij ze placht te noemen. Allen doodelijk gewond en te zwak om te worden vervoerd naar het definitieve hospitaal. Ze leefden nog, alle acht, doch voor hoelang. . . .

Zij had al veel ellende gezien, zuster Louise, en telkens greep het haar toch weer opnieuw aan, wanneer één van haar „garçons" heen ging, voor goed, en maakte opnieuw een diepe ontroering zich meester van haar hart wanneer ze er een zag binnendragen om te komen sterven, na korten of langeren tijd. Nu deze weer, deze Jean Jerome, zooals op zijn beenen naamplaatje te lezen stond. Hoelang kon het nog duren ?

Nog twee dagen. . . nog een week ? Ze wist het niet. De rechterlong was zwaar beschadigd en het zou, volgens den dokter, misschien de moeite loonen te trachten tenminste dèze te behouden, wanneer de linker niet reeds vroeger was gewond, waardoor herstel absoluut was uitgesloten en de dood moest komen, „wellicht reeds binnen enkele dagen," luidde de korte diagnose. En nu wilde hij haar een geschiedenis verhalen. . . Of was het misschien in koorts gezegd ? Enfin, ze zou wachten en niets vragen. Haar overige patienten waren verzorgd en ze zou gaan zitten aan het bed van dezen jongen man en met moederlijke teederheid luisteren naar een vertrouwelijke geschiedenis wellicht, zooals ze er al zoovele had gehoord van lippen, die zoo straks voor eeuwig zouden zwijgen. Ze werden trouw in het liefderijk hart van zuster Louise bewaard, al die verhalen en menig geheim.

Ze had niet bemerkt, dat de gewonde de oogen geopend had en haar aandachtig aanstaarde, totdat hij zacht haar hand beroerde en het was geen koortsigen blik, dien de hare ontmoette, toen ze haar zachte grijze oogen naar zijn vermagerd gelaat wendde.

„Mag het nu, zuster Lou ?" vroeg hij zacht.

Ze streelde zijn hand. „Als je niet te moe bent, mijn jongen, en je kalm houdt, ja, dan mag het."

Hij vertelde met een zachte kalme stem.

„Op een klein dorp, het doet er niet toe waar, woonden twee broers. Toen de oudste van hen vier jaar was, stierf hun moeder en bleven ze achter met een driftigen, strengen, doch rechtvaardigen vader. De jongste van hen beiden paste goed op, de oudste daarentegen was een deugniet. Er waren wellicht op dat gansche kleine dorp geen twee karakters, die meer uiteenliepen, dan die van de beide broers en wanneer de vader naar zijn werk was, werd er steeds gekibbeld en soms zelfs gevochten. Het was meestal de schuld van den oudsten, want de jongste had volkomen het lieve meegaande karakter zijner moeder, terwijl de oudste even driftig en opvliegend als zijn vader was.

De jongste studeerde en met succes, want na niet al te langen tijd kon hij zijn examen als onderwijzer afleggen en vond, tot groote vreugde van zijn vader, een plaats op het dorp waar hij als kind was opgegroeid.

„Neem een voorbeeld aan je jongeren broer," placht de vader dan zijn oudsten zoon voor te houden. „Wat heb ik ooit van jou voor pleizier beleefd ? Je werkt één dag hier, twee dagen daar, en het beetje geld, dat je verdient, maak je op met de deerns uit den omtrek."

„Zou je niet even wachten met vertellen, mon garçon ?" vroeg zuster Louise, die met bezorgdheid het roode blosje op de wangen van den gewonde zag komen en weer verdwijnen.

„'t Vermoeit me niet, zuster."

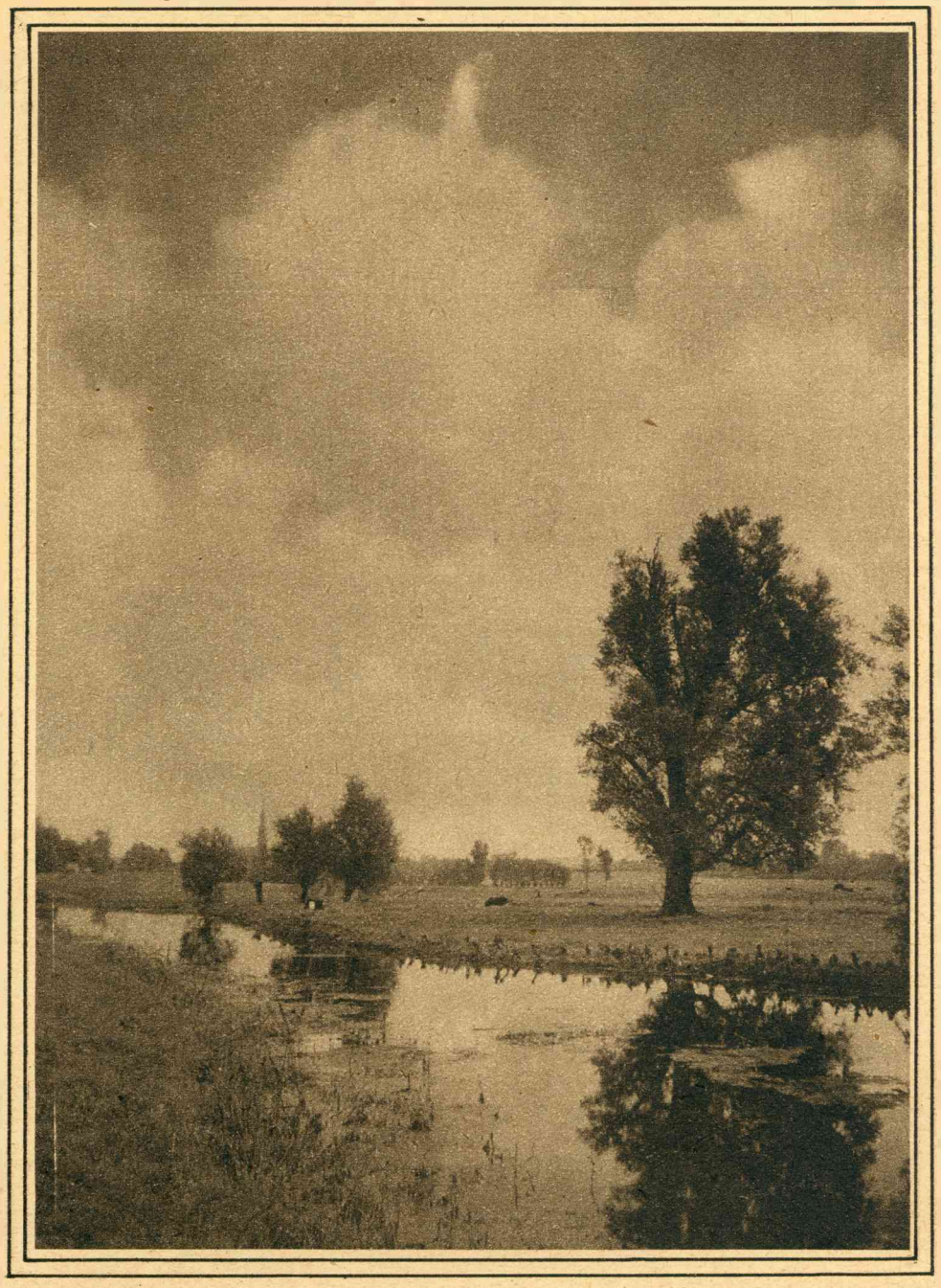
„De oudste zoon had dan geen wederwoord," vervolgde hij zijn verhaal, „doch haalde de schouders op en verliet fluitend het huis. Telkens groeide er echter grooter tegenzin, want haat mag ik het niet noemen, in zijn hart jegens zijn jongeren broer, telkens wanneer zijn vader hem dien jongeren broer als voorbeeld stelde. En toch had de oude man volkomen gelijk, vindt U niet zuster ?"

„Misschien," zei zuster Louise voorzichtig, „had de oudere jongen anders aangepakt moeten worden."

Een dankbare blik van den gewonde was haar loon.

„Hoe het ook zij," ging hij voort, „het moest eindelijk tusschen de beide broers tot een botsing komen en dit was speciaal aan den oudsten te wijten, want de jongere was altijd even zacht en vriendelijk, ook jegens zijn broer, en verontschuldigde hem zelfs dikwijls tegenover zijn vader.

Op zekeren ongelukkigen dag was de nietsdoener in kennis gekomen met een meisje van een naburig dorp en voor de zooveelste maal verliefd. Echter maakte hij zich diets, dat dit thans de waarachtige liefde was en dat dit meisje zijn vrouw moest worden. Hij wist echter niet, dat zijn aangebedene een volleerde coquette was en nog minder was het hem bekend, dat ze reeds zijn jongeren broer in haar netten had verstrikt, dien ze vaak op een afgelegen plek ontmoette. Dit hoorde hij helaas pas later. Had hij het slechts geweten, toen hij op zekeren zomeravond, langs een achterweg huiswaarts keerend, geen vijftig schreden voor zich uit, zijn broer zag, met den arm vertrouwelijk en innig om de schouders van het meisje, dat hèm toebehoorde. Een razende drift, een drift waarin hij een moord zou begaan, maakte zich van hem meester en met een zwaren vloek trok hij zijn mes. Hij zag nog hoe zijn broer zich verschrikt omwendde en daarna herinnerde hij zich niets meer. . . .

VOORJAAR.

„Nu even rusten," zei zuster Louise met gezag.

„'t Is dadelijk uit, zuster," zei hij smeekend. „Over een half uur, mag je verder vertellen," antwoordde ze. „'k Mag toch mijn andere jongens niet verwaarloozen ?" vroeg ze met haar lieven glimlach. „'k Geloof zeker, dat ik daar iets hoor," en zuster Louise schreed onhoorbaar naar een anderen patient, bij wien ze zich neerzette. Ze verdiepte zich in gedachten. Dit was weer een tragedie bij de vele, die ze in haar hart bewaarde.

„Zuster, 't half uur is om," klonk het prompt op tijd.

Lachend keek ze op. 't Was goed, dat haar jongens haar meestal zagen lachen en dat ze kon glimlachen, ook al was haar ziel bedroefd.

„Zoo ? Nu al ? Ik kom hoor !" zei ze vriendelijk. Ze zette zich weer bij hem. Hij was kalmer geworden nu, doch zijn gelaat was marmerbleek en er was bloed aan den zakdoek, dien hij aan de lippen had gedrukt.

„Waar was ik gebleven, zuster ?"

„Hij vraagt het," dacht zuster Louise, „om te controleeren of ik erbij ben."

„Je was gebleven," zei ze prompt, „dat die domme driftige jongen zijn broer met een mes. . . verwondde ?"

„Ja, ja, zuster. God zij gedankt, hij wondde hem maar, doch het was slechts daaraan te wijten, dat de aangevallene zijn linkerarm afwerend oplichtte en den steek in zijn bovenarm opving. Zoo gevaarlijk was echter de steek en met zulk een vaart toegebracht, dat de spieren gedeeltelijk werden doorgesneden en hem zijn arm niet meer ten volle ter beschikking staat. Het onderhoud, dat de vader met zijn oudsten zoon had, zal ik U besparen zuster Lou, doch genoeg zij het, dat hij hem de deur wees, hem zeggend dat hij in de gevangenis thuis hoorde en dat het slechts aan de tusschenkomst van den bijna vermoorden jongen te danken was, dat de politie hem niet reeds in handen had. Hij wilde hem onder zijn oogen nooit, nooit weer zien.

„Vreemd, vindt U niet, zuster, dat die jongen die bijna moordenaar werd, er niet om gaf wat zijn vader hem zeide, doch dat hij wel 's nachts schreiend bij zijn broer vergeving kwam vragen, die hem dadelijk van ganscher harte werd geschonken. Toen is die oudste aan het zwerven gegaan, nu hier werkend, dan daar en eindelijk, toen deze vreeselijke oorlog uitbrak, vond hij zijn bestemming. Hij keerde naar zijn dorp terug en vond er zijn vader niet vergevensgezind. Hij ontzegde hem zijn woning. Zijn broer echter drukte hem met warmte de hand en nooit zal hij de woorden vergeten, die hij sprak en die hem, zoolang hij leeft, op de ziel zullen branden. Zijn broer zeide : „Beste jongen, ik heb je lang vergeven, wat je in ontoerekenbaarheid deed, maar het doet me leed tot in de ziel, dat ik nu, door dien arm, geen soldaat kan zijn."

Verbaasd keek de oudste toen op en antwoordde : „Jij hebt toch geen karakter om te vechten ?"

„Neen," antwoordde zijn broer, „maar er zal zooveel gelegenheid zijn om leed te verzachten, en misschien wel," en toen schitterden zijn heldere oogen, en misschien wel om een zoon aan zijn moeder weer te geven, want dàt is geloof ik wel het hoogste, wat iemand doen kan."

Hoe de jongen aan dat idee kwam werd zijn broer nooit duidelijk, doch in elk geval is het wellicht wel het mooiste en edelste, wat iemand zou kunnen doen. Wat dunkt U, zuster Lou ?"

„Ik geloof het" zei zuster Louise zeer beslist.

„Om kort te gaan," vervolgde de gewonde, „de oudste nam dienst. Ik geloof wel dat het een moedige jongen was. En weet U welk idee hij bij zich had en wat hij zich, zoo God hem wilde helpen, vast had voorgenomen ? Het was misschien heel dwaas, maar hij wilde twee daden verrichten. Eén daad, welke hij zelf moest doen, begrijpt U zuster ? Eén daad, die hij moest verrichten als soldaat, als zoon van Frankrijk, een daad die bij zijn eigen-ik zou passen en dan nog een andere daad, die zou passen bij het eigen-ik van zijn jongsten broer. Dat moest hij doen, zuster Lou, omdat hij zijn broer belet had zelf die daad te verrichten. U luistert toch wel, zuster ?"

Zuster Lou knikte zwijgend.

„Ik weet toevallig," vervolgde de zieke, „dat die jongen er met Gods hulp in geslaagd is beide daden te volbrengen.

De eerste daad, dat was het commando overnemen van den laatsten gevallen officier, en zijn kameraden aanvoeren en leiden tot de overwinning door bezetting van den belangrijksten heuvel van de linie ; die eerste daad bezorgde hem het „Legion d'honneur"."

De schitterende oogen van den gewonde bleven rusten op het gouden kruis, glanzend op het rood fluweel van het étui. Het stond naast hem. „Dàt was de daad van zijn eigen-ik.

„En de tweede daad, de daad van zijn broer, werd gisteren volbracht, toen hij een gewonden krijgsmakker, die anders beslist zou gestorven zijn, onder het vuur vandaan haalde. Bij die gelegenheid kreeg hijzelf een schot in den rug dat aan zijn nutteloos leven een einde zal maken, wellicht binnen enkele uren. Meer daden te volbrengen zal hem niet gegeven zijn, maar deze twee, zuster Lou, deze twee heeft hij toch volbracht en ik geloof, dat het de twee eenige goede daden van zijn gansche jonge leven zijn."

Uitgeput zweeg de zieke.

Zuster Louise had zacht zijn hand gegrepen. Zij sprak niet en er waren tranen in haar oogen.

„Wat dunkt U, zuster," vroeg hij na enkele oogenblikken. „Zou hij met zijn twee daden iets hebben goedgemaakt van al zijn verkeerde daden ?"

Zuster Lou boog zich over hem heen en fluisterde :

„Je bent een held, Jean Jerome, en je twee daden zijn edel. Ik zal, dat beloof ik je plechtig, ik zal ze beide overbrengen aan je broer en ook aan je vader, wiens vergeving je hebt."

Tevreden glimlachend, als een kind dat schuld heeft beleden, zag Jean Jerome zuster Louise aan. Thans dacht hij te kunnen sterven. Hij sloot de oogen en wachtte. . . .